

Skabelon for semesterbeskrivelse for uddannelser ved Aalborg Universitet**Semesterbeskrivelse – Modul 1****Oplysninger om semesteret***Skole: Sociologi og Socialt Arbejde**Studienævn: Studienævnet for Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde**Studieordning: Studieordning for Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde ved Aalborg Universitet 2017***Semesterets temaramme**

På 7. semester undervises de studerende i tre af uddannelsens konstituerende fag:

Teorier om sociale problemer, Teorier om socialt arbejde og Teorier om social politik. Undervisningen i de tre fag retter sig mod følgende læringsmål:

Viden	<ul style="list-style-type: none"> • Har viden om socialt arbejdes teorier, perspektiver og praksis • Har viden om definitioner af sociale problemer, teorier om forståelse og forklaring af sociale problemer samt undersøgelser, der belyser sociale problemer • Har viden om velfærdspolitikens overordnede mål og velfærdssystemets virkemåde
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne identificere, redegøre og kritisk analysere teorier og perspektiver på socialt arbejde • Skal kunne redegøre for og reflektere over socialt arbejde som begreb og praksisfelt og forskellige teoretiske grundlag for at udføre socialt arbejde • skal kunne anvende forskellige teorier om sociale problemer til at forstå og forklare konkrete sociale problemer • skal kunne identificere og analysere processer på mikro-, meso- og makroniveau som skaber og opretholder sociale problemer. Skal herunder kunne anvende begreberne statistiske og kausale sammenhænge samt risiko • skal kunne demonstrere indsigt, anvende og gennemføre kritiske analyser af velfærdssystemet og aktuelle velfærdsordninger i et komparativt perspektiv • skal kunne redegøre for og udvise helhedsforståelse af velfærdssystemets virkemåde under anvendelsen af tværfaglige synsvinkler (økonomi, sociologi, politologi) med henblik på løsningsmodeller
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • skal kunne kritisk analysere konkret socialt arbejde og de anvendte teorier og forholde sig kritisk til teoriernes forklaringskraft • skal kunne bidrage til at analysere, udvikle og/eller gennemføre en sammenhængende indsats i socialt arbejde, teoretisk, metodisk og redskabsmæssigt • skal kunne udvælge og anvende teorier, der giver de bedste muligheder for at beskrive og analysere konkrete sociale problemer • skal kunne udarbejde en analyse af konkrete sociale problemer, deres omfang, risikoen for at pådrage sig problemerne og mulige årsager til dem. • Skal kunne omsætte og bruge viden om velfærdspolitikens over-

ordnede mål og velfærdssystemets virkemåde i forhold til brugere/klienterne, samt hvordan systemerne bidrager til at imødekomme brugerne/klienternes behov

- Skal kunne anvende teoretiske og praktiske kompetencer til at forstå og analysere velfærdsstatens rolle og funktionsmåder i forskellige samfundstyper samt omsætte og bruge viden om, hvad der forårsager forandringer i velfærdssystemets funktionsmåder.

- Semestret afløses gennem et mundtligt forsvar af en skriftlig gruppebaseret projektrapport, sammen med en individuel afprøvning af det samlede pensum.
-

Semesterets organisering og forløb

Semestret er bundet sammen af det tværgående projektforsløb, der integrerer de tre konstituerende fag.

De tre fag kører i et sideløbende koncentreret kursusforløb fra starten af semestret og afsluttes med udgangen af oktober. I denne periode må der forventes undervisningsaktiviteter næsten dagligt.

Hvert kursusforløb har et omfang af 32 lektioner. De er arrangeret som hele undervisningsdage a fire timer. Der må forventes en egen forberedelse på 5-7 timer til hver undervisningsgang og det er derfor en god ide at starte forberedelsen før semesterstart.

Vær opmærksom på at datoer og lokaler for de enkelte kursugange skal findes på moodle, og at der kan forekomme aflysninger, datoændringer eller ombytninger af undervisningsgange men at sådan vil blive udmeldt på moodle.

Herefter starter projektforsløbet op. Projektet er et problembaseret projekt, der er baseret på en teoretisk funderet besvarelse af problemformuleringen understøttet af eventuel sekundær empiri. Det forventes ikke i dette semester at grupperne indsamler eget empirisk materiale. Projektforsløbet understøttes af to klyngeseminarer:

Klyngeseminarer

Indholdsmæssigt vil der på de to klyngeseminarer være vægt på 'problemformulering' (seminar 1) og 'analyse' (seminar 2).

I forbindelse med klyngeseminar 1 udarbejder studerende og undervisere en række temaer, emner og foreløbige problemformuleringer. De studerende danner på den baggrund grupper af på minimum 4 og maksimum 5 personer. Alle studerende skal skrive projekt i en gruppe. Der kan ikke skrives projekt individuelt på dette semester.

Til klyngeseminar 1 forbereder alle studerende temaer/spørgsmål/problemstillinger, som kan være relevante i forbindelse med udformning af problemformuleringer og gruppedannelse.

Til klyngeseminar 2 fremsender hver gruppe et oplæg, som anvendes til diskussion af seminarets tema, og hvor der gives feedback fra vejleder. Der vil være mulighed for i en spørgetime at indgå i dialog med undervisere fra de tre fagområder. Der kan på seminarerne desuden planlægges oplæg og andre former for relevante læringstiltag.

Se moodle for planer og deadlines i forbindelse med de to klyngeseminarer.

Vejledning

Hver gruppe tilknyttes en vejleder. Vejledningens omfang svarer til ca. 4 møder af en times varighed. Formen og tidsforbrug pr møde aftales mellem vejleder og studerende.

Projektrapporten

Projekt opgaven påbegyndes i forbindelse med klyngeseminar 1. og afsluttes med aflevering af projekt opgaven primo januar og mundtlig eksamen ultimo januar. Detaljer om aflevering og eksamen vil blive lagt på moodle. Projektrapporten skrives af gruppen i fællesskab. Projektrapporten må maks. have et omfang på:

1-2 studerende: 25 sider/60.000 anslag

3 studerende: 30 sider/72.000 anslag

4-5 studerende: 50 sider/120.000 anslag

6-7 studerende: 55 sider/132.000 anslag

inkl. mellemrum. Linjeafstand 1½ og skriftstørrelse 12. Vær opmærksom på, at noter, litteraturreferencer- og litteraturlisten indgår ved beregning af omfang af projektet, mens titelblad, indholdsfortegnelse og resumé ikke indgår i beregningen

Projektrapporten afleveres gennem uploadning til digital eksamen www.de.aau.dk.

Information om Digital Eksamen

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde anvender AAU's digitale eksamenssystem – Digital Eksamen.

Dette betyder, at alle skriftlige eksamensopgaver og projekter tilgås og afleveres i Digital Eksamen.

Digital Eksamen digitaliserer hele eksamensprocessen. I Digital Eksamen kan du se informationer om prøven, afleveringsfrist og aflevere din eksamensbesvarelse – aflevere du som en del af en gruppe, vil dette også være muligt. Du kan inden tidsfristen redigere og slette din besvarelse. Du har efter eksamen adgang til at hente din opgavebesvarelse.

Bilag til opgavebesvarelsen skal oprettes som separat fil.

Du kan i systemet se, hvornår din bedømmelse er klar, men det er stadig STADS-selvbetjening, du skal logge på for at se denne.

Du logger ind i systemet, finder vejledninger og yderligere informationer vedr. Digital Eksamen via

<http://www.de.aau.dk/>.

I tilfælde af spørgsmål om Digital Eksamen kan du kontakte din studiesekretær eller Digital Eksamen på support@its.aau.dk.

Eksamen

Det skriftlige projekt danner udgangspunkt for en mundtlig evaluering. Eksaminationen gennemføres af undervisere, der er tilknyttet Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde. Formelt optræder underviserne som henholdsvis eksaminator og censor. Eksaminator og censorer repræsenterer de tre forskellige fagområder.

Projektet evalueres som en gruppeeksamen. Hver studerende får mulighed for at indlede med 5 min. oplæg.

Når de studerende, der ønsker det, har holdt oplæg, eksamineres den enkelte studerende i det, der svarer til ca. 10 min. hver. Slutteligt eksamineres gruppen svarende til ca. 15 min. pr. studerende.

Gruppeeksamen for en gruppe på 5 studerende vil således vare 5 x 5 min. oplæg = 25 min., 5 x 10 min. til hver enkelt studerende = 50 min. og 5 x 15 min. pr. stud. (gruppen) = 1 time og 15 min. I alt 2,5 timer inkl. votering.

Til eksamen stiller både eksaminator og censorer uddybende, afklarende og problematiserende spørgsmål, der tager udgangspunkt i rapporten og/eller oplægget. Der vil blive stillet spørgsmål til hele pensum i Teorier om Socialpolitik, Teorier om sociale problemer og Teorier om Socialt Arbejde, men eksaminationen vil tage afsæt i projektrapporten og det eventuelle oplæg fra hver studerende.

Der gives karakter efter 7-skalaen på grundlag af en samlet vurdering af det skriftlige arbejde og den mundtlige præstation.

Reeksamen

Hvis en gruppe ikke består følges uddannelsens gængse regler, hvorved eksaminator og censor giver en tilbagemelding på, hvilke afsnit der ved en evt. reeksamen bør revideres, tilføjes eller udelades – eller om hele opgaven bør omskrives.

Hvis opgaven som udgangspunkt kan bestå, men én eller flere gruppemedlemmer ikke består på baggrund af det mundtlige forsvar, kan samme opgave anvendes, mens de (ikke beståede) studerende må genlæse eller genopfriske pensum med henblik på et bedre mundtligt forsvar ved en eventuel reeksamen.

Hvis opgaven ligger lige under strengen, men én eller flere gruppemedlemmer formår at hæve sig over karakteren 0 gennem det mundtlige forsvar, kan de gruppemedlemmer, som ikke består blive bedt om at styrke såvel den skriftlige del, som det mundtlige forsvar. De gives, som beskrevet ovenfor, vejledning i opgavens og forsva-

Semesterdeklaration 7. semester	antal	varighed	Samlet time-tal	Undervisning/ Eget arbejde
forelæsninger modul 1A	8	4	32	U
forelæsninger modul 1B	8	4	32	U
forelæsninger modul 1C	8	4	32	U
Egen forberedelse til forelæsninger	24	7	168	E
Klyngeseminarer	2	4	8	U
Egen forberedelse til klyngeseminarer	2	7	14	E
projektarbejde	1	444	444	E
vejledning	4	1	4	U
Eksamen	1	2,5	2,5	U
Forberedelse til eksamen	1	74	74	E
i alt			810,50	

rets svage dele med henblik på

Semesterkoordinator og sekretariatsdækning

Semesterkoordinatorer er:

Pelle Korsbæk Sørensen (København), og
Maja Lundemark Andersen (Aalborg)

Fagkoordinatorer:

Modul 1A: Merete Monrad

Modul 1B: Maja Lundemark Andersen

Modul 1 C: Christian Albrekt Larsen

Sekretær: Janni Rom Jensen, jrj@socsci.aau.dk, 9940 2829

Semesteraktiviteter (kursusgange med videre)

Problemorienteret projektarbejde på Kandidatuddannelsen i socialt arbejde v/ Mia Arp Fallov & Maja Lundemark Andersen

På denne kursusdag vil vi introducere til og aktivere de studerendes eksisterende viden om problemorienteret arbejde på Aalborg universitet. Vi vil diskutere hvad problemorientering betyder i forhold til socialt arbejde, samt diskutere hvilke former for viden, der er nødvendige for at stille nogle gode problemformuleringer ind i socialt arbejde. Vi vil reflektere over hvordan problemorientering skal have udgangspunkt i et samarbejde med eller relevans for praksis i socialt arbejde på forskellige planer. Desuden vil vi i løbet af dagen diskutere, hvordan man udnytter det potentiale, der er i at lave gruppebaseret projektarbejde på hold, som er sammensatte i forhold til tværfaglighed, uddannelsesbaggrund, erhvervs erfaring, alder og relation til det fænomen som I sammen skal undersøge i løbet af uddannelsen; nemlig socialt arbejde. Dagen vil være et mix af kortere oplæg, workshops og gruppearbejde.

Litteratur:

Engen, Mie, Mia Arp Fallov, Rune Hagel Skaarup Jensen, Julie Borup Jensen, Ole Ravn (2017) PBL og de sammensatte hold på kandidatuddannelser - "When the going gets tough, PBL gets going!". Aalborg Universitet. (downloades fra ...link kommer): 1-37

Bitsch Olsen, Poul; Pedersen, Kaare (2015) Problemorienteret projektarbejde: en værktøjsbog, 4. udg.. Frederiksberg: Samfundslitteratur: kapitel 1 og 2.

Klyngeseminar 1 v/ undervisere fra alle fagområder

Litteratur:

Program oplyses senere

Klyngeseminar 2 v/ undervisere fra alle fagområder

Litteratur:

Program oplyses senere

<p>Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) Teorier om sociale problemer Theories of social problems 10 ECTS</p>
<p>Placering 7. Semester</p>
<p>Modulansvarlig Merete Monrad</p>
<p>Type og sprog Kursusmodul Dansk</p>
<p>Mål Kurset giver et indblik i definitioner af sociale problemer, forståelse af sociale problemer og forklaringer på sociale problemer. Dette giver et grundlag for at analysere sociale problemer, der kan betragtes som det sociale arbejdes genstandsfelt. Faget sætter fokus på forskellige typer teori, som kan sandsynliggøre hvilke forhold, der forårsager eller vedligeholder sociale problemer. Hovedvægten lægges på sociologiske teorier. Det tilstræbes at give en oversigt over den teori, der er relevant i forhold til forståelse og forklaring af sociale problemer.</p>
<p>Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre Faget indgår i samspil med Teorier om Socialt Arbejde, der omhandler teorier om hvordan det sociale arbejde defineres, planlægges, udføres og virker. Endvidere indgår faget i samspil med Social Politik, som omhandler årsager til og konsekvenser af den politik, som styrer og regulerer det sociale arbejde. Der anvendes i faget en amerikansk lærebog i teorier om sociale problemer. Herudover anvendes en bog om helhedssyn og forklaring og to kompendier. Der er i pensum eksempler på centrale og klassiske teorier i originaltekster (uddrag). Derudover er der eksempler på tekster indeholdende empiriske undersøgelser og analyser af sociale problemer. I undervisningen lægges der vægt på at tydeliggøre, hvordan oversigten og det mere dybgående kendskab til teorier med forskellige typer forklaring og teorier ud fra forskellige tilgange og på forskellige niveauer kan kvalificere analysen af sociale problemer og dermed danne baggrund for overvejelser om udformningen af indsatser i socialt arbejde i forhold til disse problemer. Endelig fremlægges der konkrete eksempler på analyser af aktuelle problemer ud fra et bredt spektrum af teori</p>
<p>Omfang og forventet arbejdsindsats Kurset rummer 8 dage af 4 lektioner, som består af forelæsninger og øvelser. Der forventes 5-7 timers forberedelse til hver dag. Kurset danner sammen med kurserne i teorier om socialt arbejde og socialpolitik grundlag for et projektarbejde, hvor der arbejdes i grupper med en teoretisk problemstilling. Der afholdes i forbindelse med projektarbejdet to klyngeseminarer, hvor undervisere fra teorier om sociale problemer særlig responderer på anvendelsen af teorier om sociale problemer til belysning af problemformulering og analyse i projekterne.</p>
<p>Deltagere</p>
<p>Deltagerforudsætninger</p>
<p>Modulaktiviteter (kursusgange med videre)   Til dette fag anvendes følgende bøger, hvoraf de to første kan betragtes som grundbøger: Ejrnæs, M, og Guldager, J.: <i>Helhedssyn og forklaring</i>, 2008, København, Akademisk Forlag.</p>

Rubington, Earl & Weinberg, Martin S.(ed.): *The Study of Social Problems*, 7. udg. Oxford University Press, 2010 eller 2011.

Becker, Howard S.: *Outsidere – Studier i afvigelsessociologi*, København, Hans Reitzel Forlag, 2005

Erving Goffmann: *Stigma*, København, Gyldendal, 2009

Den øvrige litteratur er til at downloade via link eller uploades på moodle.

The Study of Social Problems består bortset fra et indledende og afsluttende oversigtskapitel af syv kapitler, der bygget op på samme måde. De indeholder et kort afsnit, hvor fællestræk for de teorier, der grupperes inden for den samme retning, opregnes. Resten af kapitlet indeholder en række centrale uddrag af originaltekster. Rubington og Weinberg har forsynet uddragene med titler, som er dem, der fremgår af nedenstående litteraturoversigt for de enkelte lektioner. Den præcise og nøjagtige henvisning findes i en note på den side, hvor uddraget starter, og når der i opgaver citeres fra teksterne skal henvisningerne være til originaltitlerne på bidragene. I denne bog anvendes alle oversigtskapitlerne på nær et, men nogle af originalbidragene anvendes ikke. For artiklerne i Rubington og Weinbergs vedkommende er de enkelte artikler opført under forfatternavnene for originalteksterne, og det er også sådan de skal citeres. I de fleste tilfælde er det i en note angivet fra hvilke tidsskrifter og bøger og fra hvilket årstal de enkelte artikler og uddrag af bøger oprindeligt stammer. For overskuelighedens skyld er der her i oversigten kun henvist til sidetallene i Rubington og Weinberg. Rubington og Weinbergs indledende afsnit til hvert kapitel med gennemgang af en teoretisk tilgang afsluttes efter originalbidragene med to nyttige afsnit "Questions for Discussions" og "Selected References" (derfor er der to sidetalsangivelser for Rubington og Weinbergs egne afsnit).

Helhedssyn og forklaring handler først og fremmest om forklaring eller kausalitet og specielt forklaringer på sociale problemer, der udspiller sig på forskellige niveauer i samfundet. Forklaring eller kausalitet er det centrale tema i de forskellige teorier om sociale problemer, og derfor gennemgås både forskellige forklaringstyper og nogle af de krav man bør stille til samfundsvidenskabelig teori og forskning med hensyn til at bidrage til at forklare forskellige samfundsmæssige problemer.

Til sammen skulle de to grundbøger være egnet til at skabe overblik over stoffet.

Advarsel: Pensum er ca. 1000 sider, men det er ikke jævnt fordelt over de enkelte lektioner. Så planlæg læsningen i god tid.

Lektion 1 v/ Merete Monrad & Morten Ejrnæs

Kursusgangen introducerer til fagområdet "teorier om sociale problemer", som er et af kernefagene i Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde. Fagområdet findes ikke ved andre samfundsvidenskabelige uddannelser i Danmark. Sociologi er den centrale disciplin i forhold til dette fagområde, og derfor tydeliggøres denne disciplins relation til studiet af sociale problemer specielt, men der redegøres også for andre discipliners mere perifere anvendelse inden for fagområdet. Baggrunden for faget Teorier om sociale Problemers centrale placering i Kandidatuddannelsen er, at eksistensen af sociale problemer udgør grundlaget eller er genstanden for det sociale arbejde. Med dette udgangspunkt rejses diskussionen om, hvad et socialt problem er (definition), hvordan det opstår (årsag), hvordan man kan anlægge et helhedssyn ved inddragelse af forskellige teoretiske tilgange og forskellige niveauer i forklaringen, samt endelig hvilken virkning problemerne får (konsekvenser). Det er altså grundlæggende spørgsmål om definitioner, årsager (generative mekanismer) på forskellige niveauer og konsekvenser, der er i centrum for denne introduktion.

Derfor introduceres nogle grundlæggende begreber i samfundsvidenskabelig teori: Beskrivelse, forklaring, forståelse, empati og fortolkning gennemgås som udgangspunkt for at sætte fokus på forskellige forklaringstyper: enkle kausalforklaringer, funktionalistiske, strukturelle evolutionære og intentionelle forklaringer. Der sættes fokus på, hvad der er den generative mekanisme i de enkelte forklaringer. Dernæst sættes fokus på forklaringer, hvor forskellige teories indbyrdes samspil er afgørende for årsagssammenhængen. I denne forbindelse

redegøres for konkurrerende, komplementære og dialektiske forklarings anvendelse, når komplekse sociale problemer skal forklares. Der fremlægges endvidere en model, der angiver forskellige niveauer, hvor de generative mekanismers virkning udfoldes. Endelig sættes der fokus på, hvorledes analysen af komplekse sociale problemer kræver inddragelse af sammensatte kausalforklaringer. Det er nødvendigt at medtænke forklaringer på forskellige niveauer, der kan være såvel konkurrerende, komplementære som dialektiske forklaringer. Med udgangspunkt i forskellige sociale problemer sættes der fokus på, hvilke krav, der må stilles til teorianvendelsen. Endelig sættes der med udgangspunkt i en undersøgelsesrapport fokus på anvendelsesorienterede undersøgelser af sociale problemer. I denne undersøgelse underkastes især spørgsmålet om statistisk sammenhæng, risiko og kausalitet en nærmere analyse.

Litteratur:

Ejrnæs, M. og Monrad, M.: "Teorier om sociale problemer" i **Guldager og Skytte (red):** Socialt Arbejde, Akademisk Forlag s. 50-85. (35 s.) (Bogen anvendes også i Socialt arbejdes perspektiver)

Ejrnæs, M. og Guldager, J. (2008): Helhedssyn og forklaring, Akademisk Forlag, s. 30-77, 103-123, 125-164, 173-189 (128 s.)

Lektion 2 v/ Morten Fredriksen

Faget Teorier om sociale problemer har været domineret af sociologiske teorier. Det har ført til, at psykologiske, genetiske og biologiske faktorer kun er blevet nødtørftigt behandlet i lærebøger. Det gælder udpræget Rubington & Weinberg. Meeuwisse og Swärd har imidlertid to kapitler, der direkte sætter fokus på forhold på individniveau: "Psykodynamiske perspektiver på sociale problemer" og "Psykologiske, neuropsykologiske og biologiske faktorerens betydning for udvikling af sociale udviklingsproblemer"

Disse to kapitler er et nødvendigt supplement til den ellers dominerende sociologiske indfaldsvinkel. Desværre er disse individuelle forholds kobling til sociale problemer ikke gjort eksplicit. Det vil vi forsøge at gøre gennem undervisningen.

Endelig er en enkelt nyere sociologisk teori på mikroniveau "rational choice" introduceret. Her betragtes individuelle nytteovervejelser som afgørende for menneskers valg og dermed deres handlinger. Denne sociologiske handlingsteori, der er stærkt påvirket af økonomernes antagelser om, at menneskers adfærd på markedet er styret af økonomiske kalkyler, ligger til grund for analyser af, hvordan visse incitamentsstrukturer skaber sociale problemer, mens andre fremmer normaladfærd. Denne sociologiske retning har haft forholdsvis stor betydning inden for kriminologien og den mere økonomisk-sociologisk orienterede arbejdsløshedsforskning, og den har derfor en naturlig plads som en af teorierne om sociale problemer på individplan.

Litteratur:

Lindén, Gunilla: Psykodynamiske perspektiver på sociale problemer I: **Meeuwisse & Swärd (red.),** *Perspektiver på sociale problemer.* København, Hans Reitzel Forlag, 2004 (Kapitel 10) (27 s.) (oplødes på moodle).

Stattin, Håkan og Andershed, Henrik: Psykologiske, neuropsykologiske og biologiske faktorerens betydning for udvikling af sociale udviklingsproblemer I: **Meeuwisse & Swärd (red.),** *Perspektiver på sociale problemer.* København, Hans Reitzel Forlag, 2004 (Kapitel 11) (22s.). (oplødes på moodle)

Hagen, Roar: Rational choice I: Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (red.): *Klassisk og moderne samfundsteori,* København, Hans Reitzels Forlag 2003. (16 s.)(moodle)

Hauge, Ragnar: Kriminalitetens årsaker – Utsnitt av Kriminologiens historie, Oslo, Universitetsforlaget 2001, kap. 10 (14 s.) ISBN 82-15-00112-2 (moodle)

Snare, Annika: Økonomi eller kriminologi I: Ravn, Lene (red.): *Kriminalistisk Årbog* 1996, (10 s.) ISBN 87-89091-52-3 (moodle)

Goul Andersen, Jørgen (2010): Grænser for incitament på beskæftigelsesområdet. *Samfundsøkonomen*, 5,

s. 32-37 (5 s.) (moodle).

Lektion 3 v/ Morten Ejrnæs

Denne kursusgang diskuterer tre af de første egentlige sociologiske teoretiske tilgange til sociale problemer ud af i alt otte, der er repræsenteret i grundbogen af Rubington & Weinberg. Denne bog er den mest dækkende på området, selv om den tager udgangspunkt i, hvordan den amerikanske sociologi har udviklet sig. Det vil vi dog forsøge at tage højde for ved at relatere til den danske og skandinaviske diskussion. De første tre teorier, der alle har deres oprindelse i amerikansk sociologi, anvendes imidlertid stadig i stort omfang, når sociale problemer, der knytter sig til belastede boligområder og forskellige former for alvorlige sociale problemer skal forklares. Undervisningen kommer i høj grad til at handle om, hvordan sociale problemer opfattes og defineres inden for de forskellige teorier. Hvad der fremstilles som årsager til og konsekvenser af problemerne, og endelig hvilke former for indsatser, der ligger i forlængelse af forklaringen på de sociale problemer. Derudover vil de enkelte teorier blive illustreret med konkrete eksempler, såvel udenlandske som danske.

Den første type teori, der gennemgås er "social disorganization" og den næste er "Deviant behavior". Disse indeholder to meget forskellige tilgange, da Mertons teori hviler på en strukturel forklaring på makroplan, mens Sutherlands teori er en procesteorier på mikroplan. Der er således tale om to teorier, der er meget forskellige med hensyn til hvilke årsagssammenhænge, der lægges vægt på, og det kan derfor give anledning til misforståelser, når Rubington & Weinberg rubricerer dem under det samme perspektiv. Mertons og Sutherlands teoretiske tilgange har dog det til fælles, at de definerer sociale problemer som objektivt givne tilstande: sociale afvigelser, og at samfundsforståelsen er præget af orden og konsensus. Der er eksempler på flere originaltekster, der anvender disse to tilgange. Endelig er der medtaget en tekst om afvigelse fra normer (sociale problemer), der opstår som en konsekvens af sociale misforståelser.

Litteratur:

Rubington, Earl & Weinberg Martin S.: Social Disorganisation 50-56 og 91-94 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (Kapitel 3) (11 s.)

Park, Robert E.: "Social change and Social Disorganization" s. 57-60 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (4 s.)

Faris, Robert : L. And H. Warren Dunham: The ecology of Urban Disorganization s. 61-68 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (8 s.)

Thomas, W.I., Znaniecki: Family Disorganization s. 69-71 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (3 s.)

Andersson, Elijah: "The decline of Black community" s. 72-89 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (4 s.)

Clinard, Marshall B.: A disorganizing concept s. 90-91 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011.(2 s.)

Rubington, Earl & Weinberg Martin S.: Deviant Behavior s. 137-144 og 188-191 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (kap. 5) (12 s.)

Clinard Marshall B.: Robert Merton: Anomie and Social Structure s. 145-154 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (10 s.)

Sutherland, Edwin H., Cressey, Donald R: Learning to Be Deviant s. 155-161 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (7 s.)

Adler, Patricia A. And Adler, Peter: Self Injury and a new Form of Differential association s. 162-171 i **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (10 s.)

Clinard Marshall B.: Robert Merton: Anomie Theory and Fact s. 172-177 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (6 s.)

Cressey Donald R.: An Evaluation of the Theory of Differential Association 178-188 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (11 s.)

Becker, Howard S.: At lære at blive marihuannabrunder s. 58-73 I: **Becker, H.S.:** 2005 (16s.)

Merton, Robert, K. Social Theory and social structure, New York, The Free Press, 1968 s. 104-109 (6 s.)
(moodle)

Merton, Robert, K. Social Theory and social structure, New York, The Free Press, 1968 s. 185-214 (30 s.)
(moodle)

Lektion 4 v/ Morten Frederiksen

Denne kursusgang fortsætter gennemgangen af de sociologiske teorier. Her behandles endnu to teoretiske tilgange hos Rubington & Weinberg "value conflict" og "critical perspective" svarende til bogens kapitel 4 og 7. De tidligere gennemgåede teorier har som udgangspunkt betragtet samfundet som et ligevægtssystem og sociale problemer som forstyrrelser (disorganisation eller dysfunktioner). Værdikonflikttilgangen og den kritiske (marxistiske) tilgang har det til fælles, at konflikter i samfundet opfattes som en normalt tilstand. Der fokuseres på konflikt og forandring af samfundet. Forskellen på de to teoretiske tilgange er, at værdikonfliktteorien sætter fokus på konflikten mellem (moralske) værdier, mens de marxistiske teorier sætter fokus på modsatrettede (økonomiske) interesser, magt og undertrykkelse, og endelig at her er det dynamiske perspektiv mere fremherskende. Der er eksempler på marxistisk teorianvendelse i forhold til de problemer som globalisering og skærpede krav om fleksibilitet på arbejdsmarkedet medfører. Her introduceres spørgsmålet om en ny form for sociale problemer i form af forskellige former for usikkerhed, der betegnes som "prekarisering".

Litteratur

Earl Rubington & Martin S. Weinberg: Value Conflict s. 95-99 og 134-136 I: **Rubington & Weinberg (2011).** Kap. 4. (8 s.)

Fuller, Richard C., Myers, Richard R.: The Conflict of Values s. 100-106 I: **Rubington & Weinberg (2011).** (7 s.)

Fuller, Richard C., Myers, Richard R.: The Stages of a Social Problem s. 107-116 I: **Rubington & Weinberg (2011).** (10 s.)

Irvine, Janice M. : Sex Education and Value Conflict s. 117-121 I: **Rubington & Weinberg (2011).** (5 s.)

Rubington, Earl & Weinberg Martin S.: Critical Perspective s.240-246 og 288-291 I: **Rubington and Weinberg (2011)** (kap. 7) (11 s.)

Richard Quinney: Crime and the Development of Capitalism, s. 247-254 I: **Rubington and Weinberg (2011).** (8 s.)

Chambliss, William J.: Toward a Political Economy of Crime s. 255-265 I: **Rubington and Weinberg (2011).** (11 s.)

Johnson, Allan G.: Capitalism and the problems of Class, Race, and Gender s. 266-271 I: **Rubington & Weinberg (2011).** (6 s.)

Clinard, Marshall B. Meier, Robert F.: Evaluating the Critical Perspective s. 284-288 I: **Rubington and Weinberg (2011).** (5 s.)

Møller, Iver Hornemann: Marginalisering på arbejdsmarkedet. *Socialvetenskapelig tidskrift*, nr. 1 - 2, 1996.

(20 s.) (link/moodle).

Standing, Guy: The precariat I: Standing Guy: *The Precariat: The New Dangerous Class* (London and New York, Bloomsbury Academic, (s. 1- 25). (2011), 25 s. (moodle)

McDonald, R "Precarious Work, Risk, choice and poverty traps", I: Furlong, A. ed..*Handbook of Youth and Young Adulthood: New Perspectives and Agendas* s. 167-175 (2009) (9 s.) (moodle)

Wacquant, L 2008. *Fattigdommens fængsler* pp 13-52. København: Socialpolitisk Forlag (moodle)

Lektion 5 v/ Merete Monrad

abeling-teori fokuserer på, hvorledes omgivelserne definerer personer som sociale afvigere og dermed som bærere af sociale problemer. I labeling-teorien lægges der således vægt på, at sociale problemer og afvigelse ofte skyldes, at visse grupper, professioner, organisationer eller myndigheder stempler nogle personer som afvigende. Inden for denne tilgang sættes der dels fokus på, hvorledes denne definitionsproces forløber, og dels for hvorledes stemplingen opstår og endelig hvordan stigmaet giver anledning til forskelsbehandling, og hvordan denne den håndteres af den stemplede. I denne kursusgang introduceres derfor også Erving Goffmans teori om stigma. Der kan på baggrund af Beckers og Goffmans teorier skelnes mellem to former for generative mekanismer af interesse for skabelsen af sociale problemer: 1. Omgivelsernes diskrimination og udelukkelse af mennesker, der har et samfundsmæssigt nedvurderet kendetegn (stigma) og 2. de stemples internalisering af de negative forventninger, som omgivelserne retter mod dem (labeling) inden for stemplingsteori. Denne tekst introduceres for at vise, hvorledes en række forskellige generative mekanismer (ikke bare stemplingsmekanismer) kan bruges til at forklare dette sociale fænomen.

Litteratur:

Earl Rubington & Martin S. Weinberg: Labeling s. 192-198 og 236-239 I: Rubington & Weinberg (ed.) 2011. (kapitel 6) (11 s.)

Lemert, Edwin M. : Primary and Secondary Deviation s. 205-208 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (4 s.)

Becker, Howard S.: *Outsidere – Studier i afvigelsessociologi*, København, Hans Reitzel Forlag, 2005, s. 9 –57 og 176-204. (112 s.). Der findes uddrag af det samme på originalsprog i Rubington og Weinberg: **Becker, Howard S.:** *Outsiders* 199-204 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011.

Erving Goffmann: *Stigma*, København, Gyldendal 2009 s. 13-59 (47 s.)

Fothergill, Alice: *The Stigma of Charity* s. 209-218 I **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (10 s.)

Chambliss, William J.: *The Saints and the Roughnecks* s. 219-232 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (14 s.)

Best, Joel: *Attacs on Labelling Theory* s. 233-235 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (3 s.)

Lektion 6 v/ Maria Appel Nielsen (AAL) og Merete Monrad (KBH)

Den sidste tilgang hos Rubington & Weinberg er "social constructionism" svarende til bogens kapitel 8. Denne sociologiske tilgang, der fokuserer på pressionsgrupperes påstande og krav om ændringer som sociale processer, har ligesom labeling-teorien det udgangspunkt, at subjektive definitionsprocesser er årsag til sociale problemer. Det socialkonstruktivistiske teori fokuserer på forløbet af og omstændighederne ved disse definitionsprocesser, hvorigenem der fremsættes påstande om bestemte sociale problemer. Det er gennem definitionsprocesser (pressionsgruppernes claims making), at sociale problemer konstrueres. Der fremlægges eksempler på sociale problemer, som i særlig grad kan ses som udtryk for en eller flere agenteres vellykkede claims-makingprocesser. Pensum indeholder dels originalartikler, der fremlægger principperne for sociale konstruktionsprocesser dels tekster om fremkomsten af sociale problemer anskuet som resultatet af vellykkede definiti-

onsprocesser af sociale problemer som børnemishandling og misbrug.

Litteratur:

Rubington, Earl & Weinberg, Martin S.: Social Constructionism s. 292-298 og 350-354 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011, (Kap. 8) (12 s.)

Kitsuse, John I., Spector, Malcolm: The Definition of Social Problems s. 299-305 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (6 s.)

Foucault, Michel 2005, *Sindssygdom og psykologi*, Hans Reitzels Forlag, København. S. 109-113 (4 s.). (moodle)

Spector, Malcolm., & John I Kitsuse (1973). Social problems: A re-formulation. *Social Problems*, 21(2), 145-159. (link: <https://goo.gl/bRRWxc>)

Loseke, Donileen R.: How to Successfully Construct a Social Problem s. 306-318 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (13 s.)

Best, Joel: Constructionism in Context s. 335-350 I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (16 s.)

Pfohl, Steven: The "Discovery" of Child Abuse I: Pontell, Henry N. So Social Deviance – Readings in Theory and Research, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1993 s. 34-48 (15 s.) (moodle)

Balvig og Holmberg: Uddrag af artikel 2 "Normer og sociale misforståelser" I **Balvig og Holmberg 2014:** Flamingoeffekten -. Sociale overdrivelser og social pejling, Jurist og Økonomforbundets Forlag s. 15 – 35 (21 s.) (moodle).

Lektion 7 v/ Morten Ejrnæs

Svagheden ved de allerfleste lærebøger er, at de er skrevet med direkte reference til amerikanske forhold - således også Rubington & Weinberg. Det giver ikke altid lige meget mening for os i Skandinavien. Samtidig er der en nordisk tradition for "velfærdsforskning" (levetårundersøgelserne f.eks.), ligesom der er en tradition for at opfatte sociale problemer som økonomiske problemer, fattigdom, få ressourcer eller med en sammenfattende betegnelse "manglende behovstilfredsstillelse". Der er derfor brug for at diskutere, hvordan spørgsmålet om sociale problemer er blevet tematiseret og teoretiseret i den danske debat. Og der er tillige brug for at introducere til den særlige nordiske eller skandinaviske opfattelse af problemer, således som der sættes fokus på dem i velfærdsstaten. Denne teoretiske tilgang kan netop siges at være udviklet for at kompensere for individers "manglende behovstilfredsstillelse". Denne kursusgang skal altså tjene to formål: For det første at få introduceret den særlige skandinaviske opfattelse af sociale problemer set i en velfærds kontekst. For det andet at få diskuteret den særlige nordiske "behovsteori", som Erik Allardt udviklede den. Den har haft og har stadig stor betydning for hvordan sociale problemer er blevet opfattet og teoretiseret i Skandinavien. "Behovsteorien" kan siges at udgøre en yderligere vigtig selvstændig tilgang ved siden af de teoretiske tilgange, der præsenteres hos Rubington & Weinberg.

Fattigdom diskuteres som et eksempel på et oplagt socialt problem i forhold til den skandinaviske velfærdsteori. Tre centrale dimensioner behandles: Hvornår er man fattig? Hvordan måles fattigdom? Årsager til fattigdom gennemgås, og der sættes fokus på forskellige typer generative mekanismer på forskellige niveauer. Der sættes tillige fokus på konsekvenser i form af afsavn og social eksklusion (afsav, der fører til manglende deltagelse på flere og flere arenaer, der medfører isolation og yderligere afsavn) samt social disintegration og polarisering. Fattigdom tematiseres dog ikke kun i den skandinaviske litteratur. Der findes en righoldig international litteratur om både fattigdom, marginalisering og social eksklusion. Der er i pensum medtaget nogle enkelte tekster Alcock, Saunders & Naidoo samt Wacquant, der alle skriver om fattigdom, afsavn, marginalisering og eksklusion i andre lande eller i et internationalt perspektiv.

Litteratur:

Erik Allardt: Att Ha, Att Älska, Att Vara - Om velfärd i Norden, Argos, 1975. s. 10-35. (26 s.) (moodle).

Alcock, Pete: The causes of poverty (kap. 3 s. 34-46), I: Alcock, Pete: Understanding poverty, third edition, Palgrave Macmillan, Chippenham and Easbourne, 2006 (13 s.) (moodle)

Ejrnæs, M. Larsen, J. E. "Fattigdommens årsager", *Dansk Sociologi* nr. 24. årg. 2013 s. 27-46 2013, (20s.) (downloades via <http://ej.lib.cbs.dk/index.php/dansksociologi/issue/view/548>)

Hansen, F.K.H. og Hussein, A.: "Afsavn – opgørelse af faktisk fattigdom" *Dansk Sociologi* nr. 24. årg. 2013 s. 27-46 2013, (20s.) (downloades via <http://ej.lib.cbs.dk/index.php/dansksociologi/issue/view/548>)

Saunders, Peter, Naidoo, Yuvisthi: Poverty, deprivation and Consistent Poverty. The economic Record vol. 85 no. 371 417-432, 2009. (16 s.) (moodle)

Wacquant, L.: Opkomsten af den avancerede marginalisering – Specifikationer I Wacquant, L.: "Byens udstødte" s. 233- 259, Nyt fra Samfundsvidenskaberne (moodle).

Lektion 8 v/ Morten Ejrnæs & Merete Monrad

Denne kursusgang er afsat til en opsamlende og perspektiverende diskussion, hvor de forskellige teoretiske tilgange og anvendelsen af teorierne inden for disse vil blive opfrisket.

Litteratur:

Olofsson, Gunnar: Socialvetenskapen och de sociala problemen. Socialvetenskaplig tidskrift, nr. 3, 1997. (15 s.) (link: <http://goo.gl/iGVOAW>).

Rubington, Earl & Weinberg, Martin S.: Social Problems and Sociology s. (3-14) I: I: **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (Kap. 1) (12 s.)

Rubington, Earl & Weinberg, Martin S.: A sociological review of the Perspectives s. 357-363: og 379-382 i **Rubington & Weinberg (ed.)** 2011. (Kap. 9) (11 s.)

Robert K. Merton: The sociology of social problems. In Robert K. Merton and Robert Nisbet: Contemporary Social problems, NY: Hartcourt Brace Jovanovich, Inc., 1976. (s. 5 - 43) (39 s.) (moodle).

Eksamen

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af gruppebaseret skriftlig projektrapport samt individuel afprøvning af pensum.

<p>Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) Teorier om socialt arbejde Theories of social work 10 ECTS</p>
<p>Placering 7. semester</p>
<p>Modulansvarlig Maja Lundemark Andersen</p>
<p>Type og sprog Kursusmodul Dansk</p>
<p>Mål</p> <p>Formålet med undervisningen i Socialt arbejde er bl.a. at udvide den studerendes viden om det sociale arbejdes idéhistoriske fundament udvikle den studerendes forståelse af og evne til kritisk analyse af socialt arbejdes perspektiver – de teorier, metoder og redskaber som danner grundlag for socialt arbejde – for herigennem at kunne forstå, vurdere og udvikle det sociale arbejdes teoretisk og praktiske fundament.</p> <p>Socialt arbejdes teorier danner grundlaget for den praksis, som de færdiguddannede kandidater skal kunne agere i og i forhold til. Undervisningen på modul 1 skal således danne et fælles fundament for forståelsen af socialt arbejde.</p> <p>Socialt arbejde er karakteriseret ved at udspringe af en række parallelle men samtidig meget forskellige perspektiver, som hver især indeholder flere teoretiske og metodiske forgreninger. Desuden er det sociale arbejde karakteriseret ved ikke at knytte sig til teoriernes oprindelige form. Tværtimod vil teorier og metoder i det praktiske sociale arbejde ofte være karakteriseret ved blandingsformer og ved forholdsvis let omsættelige metoder. Undervisningen vil tage udgangspunkt i de enkelte perspektivers teoretiske fundament, de teoretiske forgreninger og de udviklinger perspektivet indeholder samt fokusere på teoriernes og metodernes fremtrædelsesform i det sociale arbejde. Herigennem gives der mulighed for både at adskille og samle/sammenligne de forskellige perspektiver og deres konsekvenser for det praktiske sociale arbejde.</p> <p>Undervisningen vil både give en oversigt over centrale perspektiver i socialt arbejde, og løbende diskutere og give eksempler på deres praktiske anvendelse. Ud over en indledende forelæsning om det sociale arbejdes idéhistoriske fundament, om hvad der karakteriserer socialt arbejde som samfundsaktivitet og socialt arbejdes vidensformer, tages der i undervisningen udgangspunkt i forskellige overordnede perspektiver: Psykodynamisk perspektiv, læringsteoretisk perspektiv, interaktionistisk perspektiv, systemteoretisk perspektiv, konfliktteoretisk perspektiv og intersektionelt perspektiv. Formålet er at skærpe de studerendes analyser af, hvordan forskellige perspektiver på forståelsen af samfund og menneske giver forskellige teoretiske og metodemæssige tilgange til socialt arbejde.</p>
<p>Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre</p> <p>Fagområdet indgår i samspil med Teorier om Sociale problemer, der indeholder definitioner af sociale problemer, forståelse af sociale problemer og forklaringer på sociale problemer. Endvidere indgår fagområdet i samspil med Social Politik, som omhandler årsager til og konsekvenser af den politik, som styrer og regulerer det sociale arbejde.</p> <p>Undervisningen gennemgår forskellige teoretiske perspektiver og deres omsætning i socialt arbejde med henblik på, at skærpe analyser af, hvordan forskellige perspektiver på forståelsen af samfund og menneske giver forskellige teoretiske og metodemæssige tilgange til socialt arbejde. Der bliver lagt vægt på, i hvilke historiske, geografiske og institutionelle sammenhænge det enkelte perspektivs oprindelige og senere tankefigurer er udviklet. Hvilke formål med og processer i det praktiske sociale arbejde konstruerer det konkrete perspektiv? Hvilke konstruktioner omkring socialt arbejdes praksis muliggør det enkelte perspektiv, og hvilke muligheder udelukker (marginaliserer) det?</p>

Der anvendes følgende grundbøger:

Guldager, Jens & Marianne Skytte (red.). 2013. Socialt arbejde – teorier og perspektiver. København: Akademisk Forlag.

Healy, Karen. 2009. Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog. Akademisk Forlag.

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal. 2006. Modeller i socialt arbejde. København: Gyldendal uddannelse.

Omfang og forventet arbejdsindsats

Kurset rummer af 8 lektionsgange, som består af forelæsninger og øvelser. Der forventes 5-7 timers forberedelse til hver lektion. Kurset danner sammen med kurserne i Teorier om sociale problemer og Socialpolitik grundlag for et projektarbejde, hvor der arbejdes i grupper med en teoretisk problemstilling. Der afholdes i forbindelse med projektarbejdet to klyngeseminarer, hvor undervisere fra Teorier om socialt arbejde fokuserer på de studerendes evne til at inddrage undervisningselementerne i analyser af det sociale arbejde.

Deltagere

Deltagerforudsætninger

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Lektion 1 v/ Maja Lundemark Andersen

Dagen indledes med en modul introduktion til fagene og deres indbyrdes sammenhæng med en repræsentant fra de tre fagområder. Indledningsvis gives en introduktion til hvad socialt arbejde er, herunder socialt arbejdes idéhistoriske grundlag og dermed de forskellige forståelser og fremkomster af socialt arbejde.

Desuden præsenteres socialt arbejde kundskabsgrundlag som bestående af en kompleks blanding af forskningsresultater, teori samt verbaliseret og ikke-verbaliseret faglig erfaring og intuition. I en forbindelse fokuseres på karakteren af disse forskellige vidensformer: Hvordan genereres den enkelte vidensform? Hvilke vanskeligheder, dilemmaer, fordele og ulemper eller begrænsninger har disse kundskabsformer som grundlag for handlen i socialt arbejde? Model- og perspektivforståelse inden for socialt arbejde diskuteres. Desuden diskuteres eksempler på udviklingen i de dominerende kundskabsgrundlag på specifikke felter i socialt arbejde.

Endelig redegøres for logikken bag de følgende kursusgange og relationen til problembaseret læring. Hvilket fokus skal I læse med? Hvordan er forholdet mellem perspektiv, teori, model, metode og redskaber?

Litteratur:

Guldager, Jens. 2014. Kundskabsformer og metodeforståelse. I Guldager & Skytte (red.) *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag, s. 50 – 86

Guldager, Jens & Marianne Skytte. 2014. Aktuelle fællestræk og udfordringer for socialt arbejde. I Guldager & Skytte (red.) *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag, s. 510-522

Healy, Karen. 2009. *Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog*. København: Akademisk Forlag. Kapitel 1 At udøve socialt arbejde: Hvorfor konteksten er vigtig, side 17 – 36

Skytte, Marianne. 2014. Socialt arbejde. I Guldager & Skytte (red.) *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag, s. 10 – 50

Uggerhøj, Lars (2008). Hvad er socialt arbejde?: en indkredsning af et mangfoldigt og komplekst felt i Hviid Jacobsen, Michael & Pringle, Keith (red). *At forstå det sociale: Sociologi og Socialt Arbejde*, København: Akademisk Forlag, s. 37-55

Villadsen, Kasper (2004): *Det sociale arbejdes genealogi – om kampen for at gøre fattige og udstødte til frie mennesker*. København. Hans Reitzels Forlag s. 9-19 i kapitel 1: "Den filosofiske dimension" samt s. 250-265 i Epilog: "Filantropiens genkomst?"

Lektion 2 v/ Lars Uggerhøj

På dette indkald fokuseres på det psykodynamiske perspektiv, der tillægger det ubevidste; individets følelser; psykiske kræfter; angst og smerte; psykosociale udviklingsprocesser særlig betydning for den enkeltes udvikling. Perspektivet er udviklet fra én-personsteoriens fokus på hvordan menneskelig udvikling og adfærd styres af psykiske processer, der er baserede på medfødte drifter og behov, til to-personsteoriens fokus på den enkelte udvikling gennem relationer og opfyldelse af relationsbehov. Socialt arbejde arbejder med denne inspiration på at facilitere personlig tilpasning og coping. Borgeren styrkes bl.a. ved gennem bearbejdning af tidligere konflikter at få øget egostyrke og finde nye og mere hensigtsmæssige tilpasninger til omgivelserne og livet. Muligheder og begrænsninger ved forskellige tilgange til socialt arbejde inden for det psykodynamiske perspektiv diskuteres.

Litteratur:

Brown, Helen Cosis (2009). *Counselling* i Adams, Robert, Dominelli, Lena & Payne, Malcolm (2009), *Critical Practice in Social Work – second edition*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, s. 105-112

Lindén, Gunilla (2004). Psykodynamiske perspektiver på sociale problemer i: Meeuwisse & Swärd (red.) (2004), *Perspektiver på sociale problemer*. København, Hans Reitzel Forlag (Kapitel 10) (27 s.)

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006). Kap. 2 "Psykodynamiske modeller i socialt arbejde", s. 41-88 i Hutchinson & Oltedal. *Modeller i socialt arbejde*. København: Gyldendal uddannelse.

Healy, Karen (2009). Traditionelle diskurser: psykologiske og sociologiske ideer i socialt arbejde I: Healy (2009) *Socialt arbejde i teori og kontekst*. København, Akademisk Forlag (kapitel 3 (25 sider))

Lektion 3 v/ Merete Monrad

På denne kursusdag introduceres til systematisk anvendelse af eksisterende forskning i projektarbejdet. Der sættes særligt fokus på, hvordan man kan anvende viden i eksisterende forskning på en måde så det kommer produktivt i spil i ens eget projektarbejde. Elementer af litteratursøgning (selektion af kilder, afgrænsning), organisering af litteraturgennemgang og anvendelse af litteraturgennemgang i det videre arbejde med projektet præsenteres.

Der introduceres specifikt til, hvordan man fortolker og anvender eksisterende kvalitativ og kvantitativ forskning i projektarbejdet, og hvilke spørgsmål omkring videnskabelig kvalitet, der kan være væsentlige at forholde sig til, når man læser eksisterende forskning.

AUB deltager i undervisningsdagen med et litteratursøgningskursus.

Litteratur:

Sophie Danneris og Merete Monrad (under udgivelse): Litteraturgennemgang. I: Monrad, M. & S.P. Olesen: Forskningsmetode i socialt arbejde. København: Hans Reitzel.

Lektion 4 v/ Søren Juul

Fokus i denne undervisningsgang er på det interaktionistiske perspektivs tankefigurer og inspirationen herfra på socialt arbejde. Forståelsen inden for perspektivet er, at mennesket udvikles gennem social samhandling, der indebærer kontinuerlige rolleovertagelsesprocesser. Grundantagelsen er, at den enkeltes identitet (eller identiteter) udvikles kontekstuel i samspil med andre gennem hele livet. Socialt arbejde, som er inspireret af interaktionismen søger den gode relation og understreger, at socialt arbejde må bygge på indsigt i klienternes erfaringsverden og situationsdefinitioner og tage udgangspunkt heri: Hvad er det i personens opfattelse af situationen, der gør det meningsfuldt for vedkommende at handle, som han/hun gør? Målet for det sociale arbejde bliver at skabe grundlag for ændring af socialt begrænsende selvfortolkninger og dermed facilitere menneskelig opblomstring. Muligheder og begrænsninger ved perspektivet diskuteres.

Litteratur:

Andersen, Maja Lundemark (2013). Goffman i socialt arbejde i Hansen, Steen Juul (red.) *Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde*, København: Hans Reitzels forlag, s. 138 - 155

Healy, Karen (2009). *Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog*. København: Akademisk Forlag. Kapitel 8 Styrkeperspektivet, s. 200 – 224

Levin, Irene & Jan Trost (2015). "Symbolsk interaktionisme – hverdagslivets samhandling." I Hviid Jacobsen, Michael & Søren Kristiansen (red.). *Hverdagslivet. Sociologier om det upåagtede*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 106-132

Schutz, Alfred (2005). *Hverdagslivets sociologi*. København: Hans Reitzels Forlag s. 27-42 i kapitel II "Konstruktioner af tankegenstande i common sense-tænkningen" samt s. 61-74 i kapitel IV, "Samfundsvidenskaberne konstruktioner"

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal. 2006. Kap 3 "Interaktionistiske modeller", s. 89-138 i Hutchinson & Oltedal *Modeller i socialt arbejde*. København: Gyldendal uddannelse

Lektion 5 v/ Søren Juul

Det systemteoretiske perspektiv er i fokus på denne undervisningsgang. Vi ser på udviklingen gennem forskellige teoretiske retninger inden for det, der overordnet kan ses som et systemteoretisk perspektiv: Funktionalisme og strukturfunktionalisme med teorier om socialisering og professioner, samt udviklingen af tilgange i socialt arbejde på et funktionalistisk grundlag. Desuden ses på kybernetisk og økologisk inspirerede modeller og fx udviklingen inden for den systemiske familierapi. Endelig fokuseres på 2. ordenskybernetikken og den konstruktivistiske systemteori.

Muligheder og begrænsninger ved de forskellige tankefigurer inden for dette perspektivs tilgang til socialt arbejde diskuteres.

Litteratur:

Andersen, Heine (2004). "Funktionalisme og sociale systemer". I Heine Andersen (red.) *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 26 – 47

Andersson, Gunvor (2004). 'Udviklingsøkologi og sociale problemer' kap 9 i Meeuwisse & Swärd (red.), *Perspektiver på sociale problemer*. København: Hans Reitzel Forlag, s. 175-188

Healy, Karen (2009). *Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog*. København: Akademisk Forlag. Kapitel 7. "Tre bølger af systemteori". S. 178 – 199

Holmgren, Allan (2007). Systemisk og narrativ terapi. Kap 19 i Benny Karpatschof & Boje Katzenelson (red.) *Klassisk og moderne psykologisk teori*. København: Hans Reitzels Forlag s. 365-383 (Fremsendes senere)

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006). Kap. 6 "Systemteoretiske modeller i socialt arbejde", s. 229-285 i Hutchinson & Oltedal *Modeller i socialt arbejde*. København: Gyldendal uddannelse.

Lektion 6 v/ Maja Lundemark Andersen

Fokus på dette indkald er det læringsteoretiske perspektiv og den opgavecentrerede praksis' tankefigurer og hvordan disse har influeret på tænkningen om socialt arbejde. Forelæsningsen omhandler således udviklingen fra behaviorisme til klassisk betingning, operant læring og social læringsteori, samt hvorledes disse forskellige læringsteoretiske retninger har påvirket og udviklet det sociale arbejdes praksis. Grundsynspunktet inden for dette perspektiv er, at menneskelige udviklingsprocesser er et produkt af læring. Intet udvikles af sig selv indefra. Fokus i det sociale arbejde er derfor på individets læringsmiljø: Hvilken adfærd, tanker og følelser hos klienten

ten eller andre involverede i situationen må ændres, og på hvilken måde kan de ændres? Muligheder og begrænsninger ved de forskellige tilgange til socialt arbejde inden for perspektivet diskuteres.

Litteratur:

Caswell, Dorte (2014). Socialt arbejde på beskæftigelsesområdet – arbejdsløse, aktive tilbud og sanktioner. Guldager & Skytte (red.) *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag, s. 222-249

Healy, Karen (2009). *Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog*. København: Akademisk Forlag. Kapitel 6 Problemløsning: Fokus på opgavecentreret praksis. S. 149 – 177

Holmboe, Lars (2014) Inkluderende mentorering – roller, frirum og dilemmaer. *Uden for nummer 28/2014*, s. 36 - 47 download fra <http://www.socialraadgiverne.dk/Files/Files/Publikationer/Udenfornummer/28-UdenForNummer.pdf>

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006). Kap. 4. "Læringsteoretiske modeller i socialt arbejde", s. 139-185 i Hutchinson & Oltedal. *Modeller i socialt arbejde*. København: Gyldendal uddannelse

Lektion 7 v/ Maja Lundemark Andersen

ette indkald fokuserer på teorier og tankefigurer inden for det konfliktteoretiske eller kritiske perspektiv, der har inspireret modeller og tilgange inden for socialt arbejde. Grundlæggende er tankefiguren her, at samfundet er præget af uligheder, konflikter og modsatrettede interesser. Inspirationen fra Karl Marx er ikke til at tage fejl af.

Fokus er på, hvem der har magt til at være normsætter og hvilke interesser normsætterne varetager. Magt og ulighed kobles til individets muligheder for at agere indenfor rammerne af samfundets strukturer, institutionelle praksisser og dets rådende ideologier. I det sociale arbejde inden for dette perspektiv lægges derfor vægt på forebyggelse, problemløsning og forandring med særlig opmærksomhed på problemskabende eller problemfastholdende faktorer i samfundet. Formålet med det sociale arbejde er at bidrage til, at mennesker enkeltvis eller i fællesskab, reducerer deres afmagt og får større kontrol over eget dagligliv samt muligheder for at ændre egne livsbetingelser. Muligheder og begrænsninger inden for dette perspektivs tilgang til socialt arbejde diskuteres og i denne forbindelse tematiseres nogle af de indvendinger, der er blevet rejst af postmoderne, post-strukturalistiske eller postmarxistiske retninger.

Litteratur:

Buono, Ricardo Dello (2013). Time to change the subject: a newsociology of praxis. *Critical sociology* 39(6):795-799 (4 sider)

Healey, Karen (2009). Moderne kritisk socialt arbejde: Fra radikal til antiundertrykkende praksis. Kapitel 9, s. 225 - 250 (25 sider). I Healy, Karen (2009) *Socialt arbejde i teori og kontekst*. København, Akademisk

Hulusjö, Anna ((2013). A Critical perspective on difference: 'the prostitute' and women with prostitute experience, *Nordic Social Work Research*, 3:2, 176-184

Rossiter, Amy B. (1997). A Perspective on Critical Social Work, *Journal of Progressive Human Services*, 7:2, 23-41

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006). Kap. 5 "Konfliktteoretiske modeller i socialt arbejde", s. 186-228 i Hutchinson & Oltedal *Modeller i socialt arbejde*. . København: Gyldendal uddannelse.

Wacquant, Loïc (2012). The Wedding of Workfare and Prisonfare in the 21st Century, *Journal of Poverty*, 16: 236-249

Lektion 8 v/ Pernille Wisti

Fokus i denne undervisningsgang er på intersektionalitet og denne tænkningens udfordringer til traditionelle enkelt kategorielle fokuseringer i problemforståelser i socialt arbejde. Med intersektionalitet fokuseres på, hvordan magt og ulighed væves ind i opfattelser af hvidhed, mandlighed, køn, heteroseksualitet, klassetilhørsforhold mm. gennem en stadig (gen)skabelse af nye markører, som gør forskellen mellem 'os' og 'dem' til sociale koder.

Hele idéen med et intersektionelt blik, og styrken ved dette, er således netop tanken om, at kategorier ikke er givne størrelser, som lever separate liv. Men at kategorier tværtimod simultant definerer, hvordan menneskers levevilkår formes; at de giver hinanden betydning, og at udfordringen derfor består i at kunne forklare, hvordan kategorier skabes og forandres *i relation til* hinanden. Intersektionalitetsblikket har derfor meget at byde på i en kritisk tilgang til analyser af kompleksiteten i udsatte borgeres situation og det sociale arbejdes institutionelt definerede hjælpetiltag. Litteraturen til dette indkald fokuserer dels på intersektionalitetsbegrebets teorihistoriske rødder, aktuelle diskussioner omkring tænkningen samt eksempler på anvendelse i analyser af socialt arbejdes tilgang til køn og migranter. Muligheder og begrænsninger ved intersektionalitets anvendelse i socialt arbejde diskuteres.

Litteratur:

Healey, Karen. 2009: Postmoderne perspektiver. Kapitel 10, side 251 - 278 (25 sider). I Karen Healy. *Socialt arbejde i teori og kontekst*. København, Akademisk

Larsen, Nanna Brink. 2006. Fra 'Interkulturelle kompetencer' til et intersektionelt blik - Om socialarbejderes sans for arabisktalende mødres positioner. I *Kvinder, Køn og Forskning*, 2-3, s. 57-68 (12s.) Download fra <https://tidsskrift.dk/index.php/KKF/article/viewFile/53113/97753>

Staubæs, Dorthe & Dorte Marie Søndergaard. 2006. Intersektionalitet – udsat for teoretisk justering. I *Kvinder, Køn og Forskning* nr. 2-3, s. 43-56 Download fra <https://tidsskrift.dk/index.php/KKF/article/viewFile/53114/97754>

Supplerende litteratur:

file://id.aau.dk/Users/wisti/Desktop/Litteratur/Intersektionalitet/Article_Mapping_the_Margins_by_Kimblere_Cr_enshaw.pdf

Lektion 9 v/ Søren Juul (KBH) & Maja Lundemark Andersen (AAL)

Dagen vil bestå i øvelser med perspektiverne. Undervisningen i perspektiverne har i gennemgangen bl.a. været karakteriseret ved at profilere de forskellige perspektiver. Øvelserne vil gå ud på at kigge på mere tværgående på perspektiverne - ikke for at kunne arbejde som socialarbejdere med dem - men for at styrke jeres analytiske evner i forhold til mere komplekse koblinger af perspektiverne.

Vi vil opsummere sammenhængen mellem Teorier om sociale problemer og Socialt arbejdes perspektiver, herunder opsamling af semestrets diskussioner omkring forskellige perspektiver på socialt arbejde.

Eksamen

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af gruppebaseret skriftlig projektrapport samt individuel afprøvning af pensum.

<p>Modultitel, ECTS-angivelse (og evt. STADS-kode) Social policy Social policy 10 ECTS</p>
<p>Placering 7. semester</p>
<p>Modulansvarlig Christian Albrekt Larsen</p>
<p>Type og sprog Kursusmodul Dansk</p>
<p>Mål Formålet med kursuset er at give den studerende en grundlæggende forståelse af den velfærdsstatslige kontekst, som det sociale arbejde udføres i. Efter kurset skal den studerende 1) sammenfatte viden om velfærdspolitikens overordnede mål og velfærdssystemets virkemåde 2) gøre rede for faktorer, der forårsager forandringer i velfærdssystemets funktionsmåder og 3) demonstrere indsigt i og gennemføre kritiske analyser af velfærdssystemet og aktuelle velfærdsordninger.</p>
<p>Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre Kurset starter ud med klassiske tekster om velfærdsstatens idealer, virkemåder og opbygning. Herefter dækkes en række specifikke områder, hvor der må fokuseres på den historiske udvikling og aktuelle udfordringer og forandringer.</p> <p>Fagområdet indgår i et samspil med "Teorier om sociale problemer" og "Teorier om social arbejde". Social policy traditionen kan supplere kurset i teorier om sociale problemer på forskelsvis. Sidstnævnte traditionen, der indeholder definitioner af sociale problemer, forståelse af sociale problemer og forklaringer på sociale problemer, tager ofte et socialkonstruktivistisk udgangspunkt, mens Social Policy traditionen ofte opfatter sociale problemer som givne, dvs. nogle grundlæggende problemer, der nytter sig til opbygningen af industrielle og post-industrielle samfund. Social policy traditionen kan også supplere kurset i teorier om socialt arbejde. Teorier om socialt arbejde har sit hovedfokus på hjælpen til marginaliserede grupper, mens Social Policy traditionen også beskæftiger sig velfærdsstatslige ordninger, der omfatter den brede befolkning. Endeligt tager kurset i Social Policy udgangspunkt i et komparativt perspektiv, dvs. gennem hele kurset sammenlignes den danske velfærdsstat med andre måder at indrette velfærdsstaten på. Det bidrager med en grundlæggende indsigt i konteksten og muliggør en kritisk stillingtagen til, i hvilken grad generelle teorier om socialpolitik, sociale problemer og socialt arbejde er gyldige i den nordiske kontekst.</p>
<p>Omfang og forventet arbejdsindsats Kurset rummer 8 lektioner fra kl. 9-14, som består af forelæsninger og øvelser. Der forventes 5-7 timers forberedelse til hver lektion. Kurset danner sammen med kurserne i Teorier om sociale problemer og Teorier om socialt arbejde grundlag for et projektarbejde, hvor der arbejdes i grupper med en teoretisk problemstilling. Der afholdes i forbindelse med projektarbejdet to klyngeseminarer, hvor undervisere fra Social Policy fokuserer på de studerendes evne til at inddrage undervisningselementerne fra Social policy kurset i analyser af det sociale arbejde.</p>
<p>Deltagere</p>
<p>Deltagerforudsætninger</p>

Modulaktiviteter (kursusgange med videre)

Lektion 1 v/ Per H. Jensen

Introduktion til hele kurset

- Hvad er velfærd?
- Hvad er koblingen mellem velfærd, menneskeopfattelse og velfærdsstaten.
- Centrale begreber om velfærdsstaten
- Centrale indikatorer på velfærdsstaten
- Velfærdsstatens tværnationale variationer
- Intereseforklaringer: aktørers betydning
- Forskelle mellem det nationale og lokale

Litteratur:

Per H. Jensen & Annick Prieur (2015) "Menneskesyn I social- og kriminalpolitik i USA og Danmark", i M. Harder & M. A. Nissen (red) *Socialt arbejde i en foranderlig verden*, Akademisk Forlag, pp. 145-162.

Kess van Kersbergen & Philip Manow (2014) "The welfare state", i Daniele Caramani (red) *Comparative Politics*, Oxford University Press, pp. 350-365.

Jensen, Per H. (1998) "Velfærdsstatens variationer, dynamikker og effekter", *Den Jyske Historiker*, nr. 82, pp. 21-45. Kan downloades fra http://www.dps.aau.dk/fileadmin/user_upload/ime/CCWS/workingpapers/2000-12-Velfaerdsstatensvariationer.pdf

Goul Andersen, Jørgen (1999). "Den universelle velfærdsstat er under pres men hvad er universalisme?" *Grus* nr. 56/57, pp. 40-62. Kan downloades fra http://vbn.aau.dk/files/93842/35031997_6.pdf

Per H. Jensen & Henrik Lolle (2012) The fragmented welfare state: Factors causing massive local variations in eldercare, *Journal of Social Policy*, pp. 349–370. Kan downloades fra https://www.researchgate.net/profile/Per_Jensen9/publication/258821478_The_Fragmented_Welfare_State__Variations_in_Services_for_Older_People/links/54ec5b7e0cf28f3e6532bcf6.pdf

Supplerende litteratur:

Per H. Jensen (2007). "Velfærdsbegrebets mangfoldighed", i Per H. Jensen (red) *Velfærd – dimensioner og betydninger*. København: Bogforlaget Frydenlund, pp. 11-29.

Goul Andersen, Jørgen (2000). "Komparativ velfærdsstatsforskning". *Dansk Sociologi*, nr. 3, pp. 125-137.

Goul Andersen, Jørgen (1998): Velfærdens veje i komparativt perspektiv. *Den Jyske Historiker*, nr. 82:114-138
Jensen, Per H. (1999). "Velfærdsstatens politiske ideologi". *Grus* nr. 56/57, pp. 84-100.

Myles, John & Jill Quadagno (2002). "Political Theories of the Welfare State". *Social Service Review* vol. 76(1), pp. 34-57.

Lektion 2 v/ Per H. Jensen

hvordan måles problemer og hvad er målingens 'blind spot'

- på hvilke måder har målemetoder betydning for politisk mobilisering
- forholdet mellem problemidentifikation og policy
- hvad gør politikker ved klienter
- hvorfor er det så svært at løse sociale problemer ved hjælp af policy?

Litteratur:

Erik Jørgen Hansen (2013) "Fattigdom og fattigdomsgrænser", i *Dansk Sociologi*, nr. 1/24 årg., pp. 11-25. Kan downloades fra <http://ej.lib.cbs.dk/index.php/dansksociologi/article/view/4342/4770>

Born, Asmund & Jensen, Per H. (1998). "Privilegering af perspektiver – en refleksion over begrebskonstruktionerne inclusion/eksklusion og integrering/marginalisering i den sociologiske iagttagelse". Dansk Sociologi, nr. 2, pp. 21-37.

Per H. Jensen (2007). "Indvanderne og integrationens dimensioner i et policyorienteret perspektiv", i G. Alsmark, T. Kallehave & B. Moldenhawer (red) Inklusions- og eksklusionsprocesser i Skandinavien. Göteborg & Stockholm: Makadam Förlag, pp. 401-424

EKSPERTUDVALG OM FATTIGDOM (2013) EN DANSK FATTIGDOMSGRÆNSE – analyser og forslag til opgørelsesmetoder. Kan downloades fra <http://sm.dk/filer/arbejdsomrader/tvaergaende-omrader/ekspertudvalg-om-fattigdom/udvalgets-rapport.pdf>

Loic J. D. Wacquant (1996) The Rise of Advanced Marginality: Notes on its Nature and Implications, *Acta Sociologica*, 39, pp. 121-139

Supplerende litteratur:

Goul Andersen, Jørgen (1996). "Velfærdsstat, marginalisering og medborgerskab i Danmark". Dansk Sociologi, nr. 1, pp. 7-40

Goul Andersen, Jørgen (2003). Over-Danmark og under-Danmark? Århus: Århus Universitetsforlag, kapitel 11-22

Lektion 3 v/ Per H. Jensen

- Den svenske model
- Dansk flexicurity
- Investeringsstaten
- Medløbende forandringer i det sociale arbejde

Litteratur:

Rudolf Meidner (1997) "The Swedish Model in an Era of Mass Unemployment". *Economic and Industrial Democracy*, Vol.18; 87-97

T. Bredgaard (2013) "Flexibility and Security in Employment Regulation: Learning from Denmark", i K. Stone og H. Arthurs(eds.) *Rethinking Workplace Regulation - Beyond the Standard Contract of Employment*, Russell Sage Foundation, pp. 213-232.

Per H. Jensen (2007) "Grundlæggelse af det danske arbejdsløshedsforsikringssystem i komparativ belysning", i J.H. Pedersen & Aa. Huulgaard (red) *Arbejdsløshedsforsikringsloven, 1907-2007*, København, Arbejdsdirektoratet, pp. 33-67 (*især læses siderne 49-58*).

Jane Janson (2012) A new politics for the social investment perspective, I G. Bonoli & D. Natali (eds) *The politics of the new welfare state*, Oxford University Press, pp. 21-39.

Asmund Born & Per H. Jensen (2010) "Dialogued-based activation - a new "dispositif"?". *International Journal of Sociology and Social Policy*, 30, pp. 326-336.

Supplerende litteratur:

Gilbert, Neil (2002). Transformation of the Welfare State. The Silent Surrender of Public Responsibility. Oxford: Oxford University Press. Pp. 9-53.

Clarke, J. (2004). Dissolving the Public Realm? The Logics and Limits of Neo-liberalism. *Journal of Social Policy*, 33, 27-48.

Clarke, J., Newman, J., & Westmarland, L. (2007). The Antagonisms of Choice: New Labour and the reform of public services. *Social Policy & Society*, 7, 245-253.

Esping-Andersen, Gosta (1996). "After the Golden Age? Welfare State Dilemmas in a Global Economy", pp. 1-31 in Gosta Esping-Andersen, ed., *Welfare States in Transition. National Adaptations in Global Economies*. London: Sage.

Lektion 4 v/ Jørgen Goul Andersen

- Den demografiske udfordring i Danmark, i komparativt perspektiv
- Nye sociale udfordringer som følge af tilbagetrækningsreformer og ulighed i sundhed- Sætter globaliseringen velfærdsstaten under pres?
- Nye sociale udfordringer, knyttet til globaliseringen
- Ulighed som økonomisk problem

Litteratur:

Goul Andersen, Jørgen & Per H. Jensen (2015). "Ældrepolitikken: Sociale og økonomiske udfordringer", kap. 11 i Jørgen Elm Larsen & Iver Hornemann Møller (red.), *Socialpolitik*. 4.udg. København: Hans Reitzels Forlag.

Brønnum-Hansen, Henrik & Mikkel Baadsgaard (2008). "increase in social inequality in health expectancy in Denmark", *Scandinavian Journal of Public Health*, vol.36, pp. 44-51.

van Kersbergen, Kees & Barbara Vis (2014). *Comparative Welfare State Politics. Development, Opportunities, and Reform*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 123-136

Emmenegger, Patrick, Silja Häuserman, Bruno Palier & Martin Seeleib-Kaiser (2012). "How We Grow Unequal", pp. 3-17 i Patrick Emmenegger et al.(eds.), *The Age of Dualization. The Changing Face of Inequality in Deindustrializing Societies*. Oxford: Oxford University Press.

Morel, Nathalie, Bruno Palier & Joakim Palme (2012). "Beyond the Welfare State as We Knew it?", pp. 1-21 i Nathalie Morel et al. (eds.), *Towards a Social Investment Welfare State?* Bristol: Policy Press.

Supplerende litteratur:

Goul Andersen, Jørgen (2016). "The Impact of Public Policy". Ch.22 in Daniele Caramani (ed.), *Comparative Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Goul Andersen, Jørgen & Aksel Hatland (2014). "Meeting the demographic challenges: Ageing and pension systems in the Nordic countries, in a European perspective", pp. 257-288 i Pauli Kettunen, Stein Kuhnle & Yuan Ren (eds.), *Reshaping welfare institutions in China and the Nordic Countries*. Helsinki: NordWel Studies in Historical Welfare State Research.

Ebbinghaus, Bernhard, ed. (2011). *The Varieties of Pension Governance. Pension Privatization in Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Hjemmehjælpskommissionen (2013). *Rapport fra Hjemmehjælpskommissionen. Fremtidens Hjemmehjælp – de ældres ressourcer i centrum for en sammenhængende hjemmehjælp*. København: Hjemmehjælpskommissionen (<http://sm.dk/publikationer/hjemmehjælpskommissionens-rapport>)

Garrett, Geoffrey & Deborah Mitchell (2001). "Globalization, taxation, and government spending in the OECD", *European Journal of Political Research* vol. 39 (2), pp. 145-177.

Jensen, Carsten (2011). "Conditional Contraction: Globalization and capitalist systems", *European Journal of Political Research*, vol. 50 (2), pp. 168-189.

Genschel, Philipp & Peter Schwarz (2011). "Tax compensation: A literature review", *Socio-Economic Review*, vol. 9, pp. 339-370.

Dølvik, Jon Erik & Andrew Martin (eds.)(2015). *European Social Models from Crisis to Crisis? Employment and Inequality in the Era of Monetary Integration*. Oxford: Oxford University Press.

Goul Andersen, Jørgen (2012). "Økonomisk bæredygtighed – politisk usikkerhed. Den danske velfærdsstat 1990-2012". *Politica*, vol. 44(3), pp. 339-361.

Goul Andersen, Jørgen (2006). "Velfærdsstat og global konkurrence: Sætter globaliseringen den danske velfærdsmodel under pres?", *Økonomi & Politik*, vol. 79 (1), pp. 20-41.

Lektion 5 v/ Jørgen Goul Andersen

Indvandreres status i den universelle velfærdsstat

- Indvandreres medborgerskab
- Økonomiske udfordringer ved indvandring
- ændret velfærdsmix mellem stat, marked, familie, frivillige, arbejdsmarkedets parter og andre
- markedsgørelse og modernisering inden for staten: New Public Management
- Kritikken af New Public Management
- Inddragelse af borgeren selv: Rehabilitering og andre tendenser
- Service management og samskabelse som ny trend?

Litteratur:

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2011). *Medborgerskab i Danmark. Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration*. August 2011. (<http://www.integrationsviden.dk/demokrati-deltagelse/medborgerskab/medborgerskab-i-danmark/#.VXRrT0Zu0ak>), pp. xx-yy.

Goul Andersen, Jørgen (2007). "Restricting Access to Social Protection for Immigrants in the Danish Welfare State". *Benefits. The Journal of Poverty and Social Justice*. Vol.15, no. 3 (oct.)

Djuve, Anne Britt (2016). Refugee migration – a crisis for the Nordic model? FAFO/Friedrich –Ebert-Stiftung. April 2016 (download from: <https://www.fes.de/de/dossier-flucht-migration-integration/publikationen-zu-flucht-migration-integration/>)

B. Powell, Martin (2007) "Introduction: the mixed economy of welfare and the social division of welfare", pp. 1-15 i Martin Powell (ed.), *Understanding the Mixed Economy of Welfare*. Bristol: Policy Press.

Hood, Christopher (1991). "A Public Management for All Seasons?", *Public Administration* , 69, 1, 3-19.

Supplerende litteratur:

Brochmann, Grete (2008). Immigration, the Welfare State and Working Life – the Case of Norway. *European Review*, Vol. 16, No. 4, 529–536.

Goul Andersen, Jørgen (2006). Immigration and the Legitimacy of the Scandinavian Welfare State. *AMID Working Paper* no. 53 (http://www.amid.dk/pub/papers/AMID_53-2006_Jorgen_Goul_Andersen.pdf).

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2007). Starthjælpen virker. Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. April 2007. (<http://www.rff.dk/files/RFF-site/Publikations%20upload/Newsletters/Dansk/Nyhedsbrev%20april%202007.pdf>)

Diop-Christensen, Anna (2015). "Is 'making work pay' effective for the 'unemployable'? The impact of benefit sanctions on social assistance recipients in Denmark", *Journal of European Social Policy* (pre-print accessible

at: <http://esp.sagepub.com/content/25/2/210.short>)

Wadensjö, Eskil <bogen om omkostninger ved indvandring>

B. Seeleib-Kaiser, Martin (2008). "Welfare State Transformations in Comparative Perspective. Shifting Boundaries of 'Public' and 'Private' Social Policy?", pp. 1-14 in Martin Seeleib-Kaiser (ed.), *Welfare State Transformations. Comparative Perspectives*. Houndsmills: Palgrave Macmillan.

Goul Andersen, Jørgen (2007). Conceptualizing Welfare State Change. The "dependent variable problem" writ large. CCWS Working Paper 2007-51. pp. 7-12; 29-30.

Henriksen, Lars Skov, Steven Rathgeb Smith & Annette Zimmer (2012). "At the Eve of Convergence? Transformations of Social Service Provision in Denmark, Germany, and the United States", *Voluntas*, 23, 2, 458-501.

Tidsskriftet Politica vol. 47 no. 2 (2015). *Temannummer om samproduktion*

Forvaltningspolitisk debatoplæg 2012

(http://teol.ku.dk/cfk/whatmoneycantbuy/ressourcer/Forvaltningspolitisk_debatopl_g_lang_version_-_Eva_S_rensen.pdf)

[Møller, Marie Østergaard, Katrine Iversen & Vibeke Normann Andersen \(2016\). *Review af resultatbaseret styring. Resultatbaseret styring på grundskole-, beskæftigelses- og socialområdet*. KORA.](http://www.kora.dk/nyt-og-presse/nyheder/2016/resultatbaseret-styring-har-mange-utilsigtede-effekter/)

(<http://www.kora.dk/nyt-og-presse/nyheder/2016/resultatbaseret-styring-har-mange-utilsigtede-effekter/>)

(plus et par yderligere om udlicitering)

Lektion 6 v/ Christian Albrekt Larsen

Skiftet fra "passiv" til "aktiv" arbejdsmarkedspolitik

- Virker økonomiske incitamenter på udbuddet af arbejdskraft blandt dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere?
- Hvordan ser den ikke økonomiske arbejdsmotivation ud?
- Hvordan påvirker netværk chancerne på arbejdsmarkedet

Litteratur:

Larsen, Christian Albrekt & Jørgen Goul Andersen (2009). Strukturledighed – et barn af økonomiske ideer? i *Økonomi og Politik* vol. 82 nr.1.

Larsen, Christian Albrekt: (2003). "Færre penge, flere i arbejde...." i *Social Politik* nr. 3

Jonassen, Anders Bruun (2014): *Konsekvenser af dagpengeperiodens halvering*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 14:21. Downloades gratis fra www.sfi.dk

Graversen, B. G. og K. Tinggaard (2005), Loft over ydelser, Evaluering af loftet over ydelser til kontanthjælpsmodtagere, SFI rapport 05-04. Side 9 – 27. Downloades gratis fra www.sfi.dk

Rockwool fondens forskningsenhed (2007). "Starthjælpen virker" i *Nyt fra Rockwool fondens forskningsenhed*.

Larsen, Christian Albrekt & Jacob J. Pedersen (2009). Ledighedsparadokset. Information, netværk og selektion på arbejdsmarkedet, Frydenlund, Kapitel 1, 2 og 10

Supplerende litteratur:

Beskæftigelsesministeriet (2005): Afrapportering fra arbejdsgruppen om indsamling af oplysninger om virkning af introduktionsydelse på starthjælpsniveau/starthjælp, København: Beskæftigelsesministeriet.

Beskæftigelsesministeriet (2006). Kulegravning af kontanthjælpssystemet, Beskæftigelsesministeriet.

Clement, Sanne Lund og Jørgen Goul Andersen (2006): Delrapport 5: "Ledighed og incitamenter: hvad ved vi? - En forskningsoversigt." Side 3 – 46.

<http://www.bm.dk/Aktuelt/Publikationer/Arkiv/2006/10/Kulegravning%20paa%20kontanthjaelpsomraadet.aspx>

Huynh, Duy T; Tranæs, Torben & Schultz-Nielsen, Marie Louise (2007) *Employment effects of Reducing welfare to Refugees*: Study Paper No. 15. Rockwool Foundation Research Unit

<http://www.temaasyl.se/Documents/Forskning/Danmark/effekter%20av%20starthj%C3%A4lpsreformen.pdf>

Hansen, Finn Kenneth og Henning Hansen (2004): Starthjælp og introduktionsydelse - Hvordan virker ydelserne?, København: Casa

Jonassen, Anders Bruun (2013). Disincentive effects of a generous social assistance scheme. SFI working paper

Pedersen, P. J. and N. Smith (2002), Unemployment traps and financial disincentives to work, *European Sociological Review*, vol 18, no. 3. pp. 271-88.

Rosholm, Michael (2006). Oversigt over litteratur om effekterne af økonomiske incitamenter, Delrapport 4, Beskæftigelsesministeriets kulegravning af kontanthjælpsområdet.

Lektion 7 v/Christian Albrekt Larsen

Er solidaritet en forudsætning for den nordiske velfærdsstat?

- Er den nordiske velfærdsstat en trussel mod solidariteten med de svageste eller skabe den nordiske velfærdsstat et positivt syn på samfundets bundgrupper?
- Hvorfor er mængden af social kapital meget høj i de nordiske lande?
- Er social kapital en årsag til eller et produkt af den nordiske velfærdsstat?

Litteratur:

Niels Finn Christiansen: Solidaritetens historie. *Dansk sociologi* nr. 1/8, 1997

Christian Albrekt Larsen (2015). "Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne" i Margit Harder & Maria Appel Nissen (red). *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk forlag.

http://vbn.aau.dk/files/213678323/Soc_arb_red_Kap8_ChristianAlbrektLarsen_08102014_f_rdig.pdf

Christian Albrekt Larsen, (2012), 'Et Essay om økonomisk ulighed, befolkningens forestillingsunivers og opbakningen til omfordelende velfærds politikker' *Politica*, vol 44, nr. 3, s. 400-415.

http://vbn.aau.dk/files/213678417/Politica_artikel_essay_om_ulighed_rettet_figur_.pdf

Rothstein, Bo (2005). *Social Traps and the Problem of Trust*, Cambridge University Press, Chapter 1 (Reflections after a long day in Moscow)

DELHEY, J. and NEWTON, K., 2005. Predicting cross-national levels of social trust: global pattern or Nordic exceptionalism? *European Sociological Review*, 21(4), pp. pp. 311-327.

Supplerende litteratur:

Gert Tinggaard Svendsen og Gunnar Lind Haase Svendsen: (2006): *Social kapital – en introduktion*, Hans Reitzels Forlag

Christian Albrekt Larsen, (2008): The Institutional logic of welfare attitudes: How welfare regimes influence public support. *Comparative Political Studies* vol 41 no. 2.

Staffan Kumlin & Bo Rothstein: (2005). Making & breaking social capital. The impact of welfare-state Institutions. *Comparative Political Studies*, Vol. 38 no. 4 pp. 339-365.

Putnam, Robert (2007). "E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century, The 2006 Johan Skytte Prize Lecture", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 30, No. 2, 2007.

Lars Torpe: (2003): Social Capital in Denmark. A Deviant Case? *Scandinavian Political Studies* Vol 26 nr. 1, pp. 27-48. (ligger på First Class)

Christian Albrekt Larsen (2011). "Typer af velfærdssamfund, social kapital og tillid" i Tillid fra vikingerne til den virtuelle verden: Teorier og casestudier, Syddansk Universitetsforlag (ligger på Moodle)

Lektion 8 v/ Christian Albrekt Larsen

Hvordan er den politiske beslutningsproces omkring reformering af velfærdsstaten? Hvordan er det politiske spil om den folkelige opbakning? Ændrer de mange reformtiltag grundlæggende ved den universelle velfærdsstat?

Litteratur:

Carsten Jensen (2011) Kapitel 6 ("Nye politiske konflikter") i *Velfærdsstaten en introduktion*, Hans Reitzels forlag. (Moodle)

Larsen, C. A og Goul Andersen, J. (2004). Magten på Borgen. En analyse af beslutningsprocesser i større politiske reformer, Magtudredningen, Aarhus Universitetsforlag, kapitel 1 og 2.

Velfærdskommissionen (2005): Fremtidens velfærd - vores valg, København: Schultz Grafisk

Kan hentes her: http://www.fm.dk/db/filarkiv/18668/Opl_g_Fremtidens_velf_rd_vores_valg.pdf

Goul Andersen, Jørgen (2013). "Medborgerskab under pres" i Jens Guldager & Marianne Skytte *Social Arbejde. Teorier og perspektiver*. Læs s. 108-123

Supplerende litteratur:

Finansministeriet (2006): "Resumé af aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden"

Kan hentes her: <http://www.fm.dk/db/filarkiv/15182/resume.pdf>

Green-Pedersen, C., M. B. Klitgaard og A. S. Nørgaard (2004): Den danske velfærdsstat: Politiske, sociologiske og institutionelle dynamikker - En rapport til Velfærdskommissionen, Arbejdsrapport 2004:1, Velfærdskommissionen. Side 42-49.

Kan hentes her: http://www.fm.dk/db/filarkiv/19005/2004_1.pdf

Goul Andersen, Jørgen (2003). "Farligt farvand: Vælgernes holdninger til velfærdspolitik og skatter", pp. 293 - 314 i Jørgen Goul Andersen & Ole Borre, red., *Politisk forandring. Værdipolitik og nye skillelinjer ved folketingsvalget 2001*. Århus: Systime.

Pierson, Paul (2000). "Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics", *American Political Science Review* vol.92(4), pp. 251-67.

Eksamen

Mundtlig intern eksamen med individuel bedømmelse på baggrund af gruppebaseret skriftlig projektrapport samt individuel afprøvning af pensum.